Izhaja
vsak četrtek, ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:
za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje štev. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXIV. V Celovcu, 20. julija 1905. Štev. 29.

Proti slovenščini na velikovški ljudski šoli.

(Odgovor na interpelacijo državnega poslanca Gratzhoferja.)

Pravično postopanje s slovenskimi otroci na naši javni mestni deški in dekliški šoli v tem oziru, da se da Slovencem prilika, učiti se krščanskega nauka v njim razumljivem jeziku, namreč v materinščini, ne da bi se delala nemškim otrokom najmanjša krivica — to je ravno apostolsko in katoliško delovanje katoliškega duhovnika, da pusti vsakemu svoje — ni dalo miru našim nasprotnikom, in začeli so se zaletavati v podpisana kateheta, ki poučujeva tukaj krščanski nauk, ter zahtevali poučevanje krščanskega nauka, izvzemši prvega razreda edino le v nemščini. Ker pa držeč se zdrave pedagogike in postav nisva temu povsem pritrdila in se udala, prišlo je celo do interpelacije v državnem zboru, katero je stavil velikovški državni poslanec Gratzhofer. Ker pa ta interpelacija v marsičem ne odgovarja resnici, zato je najina dolžnost, da zavrneva neresničnosti.

Interpelacija pravi, „da pohajajo ta učni zavod v večini nemški otroci, deloma pa tudi otroci slovenskih staršev iz okolice.“ Resnica je, da štatistika izkazuje 52% zanesljivo slovenskih otrok, ako bi se pa šlo še bolj natančno, bi dobili gotovo do 70% Slovencev. Nadalje se glasi v interpelaciji: „Veronauk na tej šoli se ne poučuje na način, kakor ga predpisujejo postave in oblastvene naredbe.“ Res pa je, da se edino krščanski nauk v nasprotju z drugimi predmeti poučuje v mejah postave. Za to govori § 19. drž. osnovnih zakonov z dne 21. decembra l. 1867., drž. zak. št. 142 in § 6. drž. šolskega zakona z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62; ta slednji se glasi: „Poučni jezik in pouk v drugem deželnem jeziku določuje po zaslišanju tistih, ki vzdržujejo šolo, v mejah postave, deželna šolska oblast.“ Tu se torej pravi: „v mejah postave,“ to je namreč zgoraj navedeni § 19. drž. tem. postav, ki se glasi dobesedno: „Vse narodnosti v državi so enakopravne, in vsak narod ima nedotakljivo pravico varovati in gojiti svojo narodnost in jezik. — Država priznava enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju. — V deželah, koder prebiva več narodnosti, naj bodo javni učni zavodi urejeni tako, da dobi vsaka narodnost, ne da bi se jo sililo, učiti se drugega deželnega jezika, potrebna sredstva za vzgojo v takem jeziku.“ Iz tega jasno sledi, da je prvo **postava**, potem šele zaslišanje onih, ki vzdržujejo šolo, zakaj želje, ki se razodevajo pri zaslišanju, so lahko tudi protipostavne, in potem je dolžnost tistih, ki morajo varovati postave, da ravnajo „v mejah postave“, ki izrecno pravi, da se ne sme nobena narodnost siliti, učiti se drugega deželnega jezika. Torej, če se učijo slovenski otroci slovenski, nemški pa nemški itd., to vendar ni zoper postavo, pač pa narobe.

Za tem beremo v interpelaciji, da „sta kateheta poskusila uvesti na tem nemškem zavodu novoslovenski učni jezik za veronauk ne samo v nižjih razredih, temveč tudi v višjih letnikih celo do 5. razreda.“ Tudi to ni res. Slovenščine pri poučevanju v krščanskem nauku ni bilo treba šele uvajati, zakaj tako so učili do sedaj skoro izključno vsi kateheti, in to več ali manj v vseh razredih. Za dokaz so na razpolago pismene in ustmene izjave bivših gg. katehetov, pa tudi izjave učencev te šole samih. — Nikakor tudi ni res, da bi bil g. kanonik J. Dobrovc razdeljeval novoslovenske katekizme otrokom v tretjem dekliškem razredu, pač pa je res, da jih je izposojeval tudi v tretjem deškem in v obeh drugih razredih, četudi so imeli že nemške katekizme in to posebno radi slovenskih spovednih molitev, ker se je prepričal, da otroci nemščine niso razumeli dovolj. Še manj pa je res, da bi bil isti katehet delil „vzpodbujajoča“ denarna darila. Res je, da je dal, ker ni imel ravno več katekizmov na razpolago, v dveh slučajih ubogima otrokoma denar (à 30 v) s pristavkom, da morata kupiti katekizme in se v prihodnji uri s tem izkazati. Tako je delal tudi drugod in celo v Celovcu, kjer so se pa prišli starši deloma potem zahvalit, nikakor pa mu ni tega kdo vzel za zlo, še manj pa bi prišlo komu na misel, radi tega interpelirati v državnem zboru.

„To ravnanje,“ tako se glasi interpelacija dalje, „nasprotuje ravno tako določbam državne ljudsko-šolske postave, kakor tudi starodavni navadi na Koroškem. Prvi del te trditve se je že zgoraj zavrnil, drugi je pa ravno tako neresničen. Ni resničen, kakor že zgoraj omenjeno niti glede velikovške šole, še manj pa z ozirom na druge. Povsod, koder prebivajo Slovenci, se je v prejšnjih letih vedno poučeval krščanski nauk v materinščini, da, v prejšnjih časih so bile šole celo po mestih in trgih dvojezične, vsaj v praksi — in čujte in strmite, celo v Celovcu se je pred leti oziralo na slovenščino. — Kar se tiče izjave kateheta Lasserja, da hoče slovenski poučevati v posebnih urah po šoli, je v tej obliki (kakor namreč v interpelaciji) nepopolna. Lasser se je izjavil, da hoče le o priliki priprave na sv. zakramente otroke učiti tudi po pouku in pri tej priliki se prepričati, li znajo slovenski otroci, zlasti tisti, ki so došli z utrakvističnih šol, spovedne molitvice slovenski moliti, nikakor pa ni imel namena to splošno delati. Do pouka po šoli imajo o priliki pripravljanja na sv. zakramente vsi kateheti pravico; tako govori § 5. drž. šolske postave in § 50. šolskega in učnega reda.

Nikakor tudi ni res, da je katehet Dobrovc „že iz prejšnjih časov radi zoperstavljanja proti duhovskim predstojnikom znani mladoduhovnik.“ On zoperstavljanja v tem smislu ne pozna in se tudi ni nikoli zoperstavljal, to izjavlja na svojo duhovsko čast in pozivlja g. interpelanta in tiste, ki so mu pomagali sestaviti interpelacijo, da mu nasprotno dokažejo. Tudi je ravno omenjeni katehet popolnoma pravilno poudarjal, „da nima niti država, niti dežela, temveč „cerkev“ pravico, določiti učni jezik za veronauk. To je država celo sama priznala v svojih postavah; zakaj član 15. drž. osnovnih zakonov z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 142 pravi: „Vsaka postavno priznana cerkev in verska družba ima pravico za skupno božjo službo, urejuje in oskrbuje svoje notranje zadeve samostojno . . .“ Torej je cerkev v svojih notranjih zadevah samostojna, in poučevanje v krščanskem nauku je vendar notranja zadeva cerkve, in čl. 17 istega zakonika pravi med drugim: „Za verouk v šolah mora skrbeti dotična cerkev ali verska družba.“ Toda morebiti pa katoliška cerkev v Avstriji ni postavno priznana?

V nadaljnem se očita katehetoma „upor proti postavnim določbam“. Kako je vendar to mogoče, ker ravno postave govorijo v smislu podpisanih katehetov, kakor je zgoraj dokazano. — Končno pa tudi ni res, da bi bil „že pred leti poskušal neki prednik sedanjih katehetov v raznih razredih nemške ljudske šole uvesti novoslovenski učni jezik itd.“ Resnica je, da je on ravnal — kakor

Podlistek.

Črtice iz zgodovine koroških Slovencev.

(Piše Jan. Maierhofer.)

Koroška prazgodovinska doba. Kelti.

No, koroške gore in doline so stare kot svet sam. To je skoro vse, kar vemo iz najstarejših časov. Adam nikoli ni hodil po naših dolinah, in tudi Noetova barka se ni vsedla na katerega koroških gorsko-planinskih plešivcev.

Dobrih 2000 let pred Kristom, ko je Abraham potoval iz Kaldeje v Kanaan in Egipt, so vladali že slavni kralji v Egiptu in Indiji; njih palače in templje še dandanes občudujejo vsi učenjaki. O naši deželi pa še toliko ne vemo, ali je bila tedaj v nji sploh že kaka Bogu podobna duša. Pridajmo še tisoč let in smo ravno tam, kjer smo bili. — Pač, malo se nam pa začenja že svitati. Tisoč let pred Kristom sta namreč pela dva slavna pesnika nesmrtne pesmi: slavni kraljevi pesnik David in pa slepi Homer. Oba pa pojeta o slavnobogatih Feničanih, ki so vozili zlato iz španskih planin, kjer so prebivali domačini združeni pod samostojnimi vladarji. Iz tega lahko sklepamo, da so tedaj bile obljudene vse dežele krog sredozemnega morja. Bila je torej tudi naša dežela že torišče junakov.

Pa pisanih virov o časih in dogodljajih naše dežele iz teh časov nimamo. Najstarejši viri, ki nam pričajo o bivanju človeka v deželi, so orodje, orožje, posode in dragotine, katere so izkopali globoko iz zemlje.

Najstarejše orožje, katero so našli v zemlji, je kameneno. In učenjaki so krstili to najstarejšo dobo za kameneno dobo. Tej sledi bakrena doba in za njo bronasta doba. V vseh teh dobah pa najdemo orožje izdelano tudi iz živalskih kosti.

Našli so iz kamenene dobe sekire, kladiva, dleta, nože, sulice, žage, igle, gumbe itd. Ženskam so služili kot lišp prevrtani zobje medvedovi in mrjaščevi.

Iz bakrene in bronaste dobe pa so našli tudi ličnejše predmete, katere so naši neznani davni prednamci kupili od Etruščanov iz Italije in od feničanskih trgovcev.

Jako razvito pa je bilo lončarstvo.

Iz omenjenih dob hrani celovški muzej precej izkopin, katere so izkopali na različnih krajih Koroške; tako v beljaških toplicah, pri Logivasi pri Vrbi, pri Rožeku, v Črnečah, v labudski, glinski, zilski dolini itd.

Prebivali so pa prvotni prebivalci najrajši v lesenih kočah, postavljenih na kole, katere so vsajali v jezersko dno blizu obrežja. Tako so nastale stavbe na kolih. Strah pred mnogoštevilnimi zverinami jih je gotovo k temu prisilil.

Dognano je tudi, da so prišli prvotni prebivalci naših dežel iz Azije sem. Donava, Drava in Sava so jih peljale v naše kraje.

Prvi rodovi naše dežele pa, katerih ime nam je zgodovina ohranila, so keltski rodovi, tako da lahko rečemo: naši daljni prednamci so bili Kelti (Gali).

Keltska doba se imenuje torej tudi prva nam znana doba pred rimsko v naši deželi. Učenjaki jo tudi imenujejo halstatsko (imenovano po izkopinah v Hallstatu na Gornjeavstrijskem) in latensko dobo (imenovano po izkopinah v La Tene v Švici).

V halstatski dobi je izpodrinilo bron — železno orodjo. Tega mnogo hrani celovški muzej, izkopanega večinoma v že imenovanih krajih. Latenska doba pa je bila neposredno pred rimsko dobo, in ž njo se končuje prazgodovinska doba naše dežele. Značilni za to dobo so železni meči z dolgimi, ravnimi ostrinami in dolgim ročajem. Vihteli so jih junaški Kelti. V latenski dobi (400 do 500 let pred Kristom) so keltski Tavriščani in Noričani ustanovili samostojno noriško kraljevino v Vzhodnih Alpah (torej tudi na naših tleh). Izkopano orožje je slično orožju izkopanemu po Švici in Francoskem, kar kaže da so Tavriščani in Noričani vdrli iz teh dežel v naše kraje ter tu podjarmili že tu bivajoče sorodno ljudstvo. Rimski zgodovinar Livius poroča, da sta te Kelte pripeljala v naše dežele kralja Beloves in Sigoves in sicer za časa rimskega kralja Tarkvinija Priska, okolu l. 590 pred Kr. Ti Kelti so si zgradili po hribih gradišča, katera so utrjevali z nasipi, jarki in ozidjem. V gradiščih so opravljali tudi njih malikovalsko bogoslužje. V bližini teh gradišč so pa napravili takozvane „gomile“, grobišča, kjer so pokopavali svoje rajne. Takih grobišč so dosedaj že precej odkrili v naši deželi. Najzanimivejše je grobišče pri Rožeku, v katerem so našli ostanke tkalskega stola, svinčenaste majhne vozove, konje, vole itd. Drugo grobišče je pri beljaških toplicah; istotako pri Črnečah, Ostrovici, Otmanjah in drugod.

sedanja kateheta — po navadi svojih prednikov in ni uvaževal nasprotnih ukazov. Tudi ni res, da bi „Nemcem prijazni slovenski starši prostovoljno zahtevali nemški učni jezik“, pač pa želijo, da se otroci naučijo nemški, kar se pa da doseči tudi — in to tem pametneje — v slovenski šoli na podlagi slovenskega učnega jezika. — Taka je resnica o pouku krščanskega nauka v slovenskem jeziku na javni mestni deški in dekliški šoli v Velikovcu **in nič drugače.**

Jožef Dobrovc, kanonik in dušnopastirski katehet.
Franc Lasser, katehet meščanske in ljudske šole.

Kranjska kmetijska družba.

(Po poročilu glavnega odbora.)

(Konec.)

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal s tem, da je udom naročal dobrega semenja, v prvi vrsti ruskega lanenega semena, predenice čistega deteljnega semena, raznih žit, krompirja, pesnega semena in semenskega fižola. Raznih vrst semena je družba leta 1904 oddala za 34.304 K. Z zadoščenjem zre družba na svoj uspeh glede zatiranja predenice, kajti dovedla je večino kmetovalcev do prepričanja, da je prvi pogoj pri zatiranju predenice setev čistega semena. Družba je oddala za 21.223 K čistega deteljnega semena, in skoraj vsi trgovci v deželi so založeni z deteljnim semenom, ki je zajamčeno čisto predenice.

Posebno dobri so bili to leto trajni družbeni uspehi pri uvažanju in porabi umetnih gnojil. Leta 1904 se jih je porabilo 148 vagonov, torej ravno za dvajset vagonov več kakor leta 1903. Naročali so jih skoraj izključno kmetski posestniki. Dosedaj so se na Kranjskem umetna gnojila večinoma rabila le za travnike, a sedaj so jih naši udje pričeli rabiti tudi za žito, fižol in krompir. Leta 1904 se je v ta namen porabilo že kakih 30 vagonov gnojil. Družbi se je zlasti posrečilo kmetovalce pridobiti za gnojenje ajde s superfosfatom; ugodni uspehi tega priporočila so naredili, da znaša današnja poraba superfosfata za ajdo že 20 vagonov na leto. Navesti je tudi dejstvo, da je danes kranjska dežela na petem mestu glede porabe kalijevih gnojil. Za to si sme družba pripisovati vse zasluge.

Vinstvo je družba pospeševala s tem, da je posredovala dobavo zanesljivo dobre in cene modre galice in žveplene moke. Na prošnjo glavnega odbora je deželni odbor plačal voznino do podružnic, tako da so vinščaki prav po ceni dobili zanesljivo dobro modro galico. Po znižani ceni je družba oddala tudi veliko trtnih škropilnic in nahrbtnih žveplalnikov. Družba je več podružnicam izprosila državne, oziroma deželne podpore za njih ameriške trtnice in za poskusne vinograde. Te nasade so nadzorovali državni organi in pa deželni potovalni učitelj za vinstvo.

Sadjarstvo je družba pospeševala kakor druga leta v prvi vrsti s tem, da je oddala mnogo tisoč sadnih dreves. Družbeni organi so pregledali po možnosti podružniške drevesnice, in glavni odbor je nekaterim podružnicam izposloval potrebne podpore za ustanovitev, oziroma za vzdrževanje drevesnic. Glede prepotrebne organizacije za razpečavanje sadja je glavni odbor storil primerne korake ter je najprej sklenil ustanoviti v Ljubljani redne semnje za namizno sadje, ki bodo imeli namen, pridelovalce neposredno privesti v dotiko s kupci, oziroma z uživalci, ter sadjarje pripraviti do pravilnega hranjenja in odpošiljanja namiznega sadja. Žal, da glavni odbor te namere v tem letu ne more izvršiti, ker sadna letina popolnoma odpade.

Govedorejo je družba pospeševala s tem, da je skrbela za dobavo čistokrvnih bikov plemenjakov, ki jih je s pomočjo državne podpore oddajala živinorejcem po znižani ceni. Ker so živinorejci že močno prišli do spoznanja, kako potrebni so dobri biki plemenjaki, zato so umnejši živinorejci pripravljeni bike plemenjake bolje plačevati, in je družbi omogočeno s primerno zelo majhno državno podporo oddajati več plemenskih živali. Leta 1904 je družba oddala 12 bikov simodolcev, 14 pincgavcev in 4 murodolce. Poleg tega je družba izplačala iz državne podpore 753 K nagrad onim živinorejcem, ki so imeli subvencijske bike črez določeni dve leti za pleme. — Glavni odbor je tudi vladi pomagal priskrbovati čistokrvne plemenske bike občinam. V to svrho je družba kupila za vlado 40 bikov plemenjakov, in sicer 18 murodolcev, 12 pincgavcev in 10 simodolcev. Leta 1904 je torej prišlo v deželo 70 čistokrvnih bikov plemenjakov, število, ki doslej še ni bilo doseženo.

V prospeh mlekarstva je družba vedno marljivo delovala, saj je že več kakor trideset let preteklo, odkar je osnovala prve mlekarske zadruge. Nove iznajdbe na polju mlekarstva so omogočile lažje razpečevanje mleka, in glavni odbor se je zaradi tega v zadnjih letih z vso silo in z najboljšim uspehom trudil, mlekarstvo na Kranjskem povzdigniti. Večji del mlekarskih zadrug v deželi se je osnovalo po neposrednem ali posrednem prizadevanju kmetijske družbe, ki je tudi vsem zadrugam izposlovala državne podpore. Leta 1904 je bilo na Kranjskem 49 mlekarskih zadrug, ki so razpečale 6,543.478 litrov mleka in so zanj dobile 719.682 K. Vse mlekarske zadruge z malimi izjemami procvitajo. Delo je družbi vsled mlekarskih zadrug narastlo in ga jej ni bilo mogoče zaradi nedostatnih fizičnih sil tako hitro vršiti, kakor bi bilo potrebno z ozirom na dobro reč. Iz tega vzroka je glavni odbor skozi pet let prosil, da naj se v deželi nastavi poseben strokovnjak za mlekarstvo. Tej prošnji je c. k. kmetijsko ministrstvo l. 1904 slednjič vendarle ugodilo ter je nastavilo posebnega potovalnega učitelja za mlekarstvo na Kranjskem, ki je prideljen družbi. V letu 1905 se bo število mlekarskih zadrug povzpelo gotovo na 60 (sedaj jih je že 58), ki bodo razpečale veliko nad deset milijonov litrov mleka ter zanj iztržile poldrugi milijon kron. — Denarni promet pri mlekarskih zadrugah v l. 1905 bo znašal tri milijone kron. Ker so ti dohodki iz mlekarstva skoraj docela čisto novi, se sme trditi, da oni del naših živinorejcev, ki so udje mlekarskih zadrug, dobe novih dohodkov v znesku poldrugega milijona, kar odgovarja glavnici tridesetih milijonov kron. Posledica procvitajočega mlekarstva se pa kaže tudi v zboljševanju živinoreje glede kolikosti in kakovosti, in če ima Kranjska danes 26.000 goved več kakor pred desetimi leti, ima na tem gotovo največjo zaslugo mlekarstvo.

Svinjerejo je družba, kakor doslej običajno, pospeševala z oddajo čistokrvnih plemenskih prašičkov velike bele angleške pasme, ki so se nadobavili iz priznanih rej. Oddajali so se s pomočjo deželne podpore po znižani ceni. Oddalo se je vsega skupaj 122 plemenskih prašičkov. To delovanje družbe ima najboljše uspehe, pri čemer družbo podpira še dejstvo, da je ogrsko-hrvatska meja proti uvozu prašičev skoraj vedno zaprta. Naši kmetovalci so vsled tega prisiljeni prašiče doma rediti, vsled česar denar, ki je poprej šel na Hrvatsko, doma ostaja, in ker se za pleme rabijo večinoma žlahtni mrjasci, zato prašičja reja pri nas v zadnjih letih glede dobrote kakor množine prav povoljno uspeva. Kranjska dežela je poprej porabila do 60.000 hrvatskih, oziroma ogrskih prašičev, a sedaj ima že doma tako prašičjo rejo, da zadostuje svoji potrebi in izvozi ter dobi iz imenovanih dežel le še kakih 5000 prašičev na leto.

Konjerejo je pospeševal samostojni konjerejski odsek, ki je skoraj popolnoma neodvisen od družbe in deluje vseskozi v sporazumu s c. kr. žrebčarsko postajo.

Pospeševanja čebelarstva glavni odbor v svojem področju ni gojil, temveč je prepustil to delovanje „Slovenskemu čebelarskemu društvu“, ki jako marljivo deluje. To društvo marljivo prireja čebelarske shode po vsi deželi, izdaja poseben čebelarski strokovni list ter šteje danes že nad tisoč udov. Glavni odbor je društvu za leto 1904 izposloval 1500 K državne podpore in za prihodnje tudi prispevek za prirejanje čebelarskih tečajev.

Za pospeševanje ribarstva na Kranjskem skrbi okrajni ribarski odbor v Ljubljani, ki mu je družba za leto 1904 izposlovala 1000 K državne podpore.

Največjo važnost je glavni odbor pokladal na kmetijski pouk, ker smatra strokovno naobrazbo naših kmetovalcev za temelj vsemu kmetijskemu napredku. Razun pouka v družbeni podkovski šoli in v gospodinjski šoli, ki jih ima glavni odbor v svoji oskrbi, se je za kmetijski pouk skrbelo ustnim potom in s pomočjo tiska. Oba potovalna učitelja, ki sta prideljena družbi, in pa deželni potovalni učitelj za vinstvo, ki vedno deluje v soglasju z družbo, so imeli v letu 1904 na stotine kmetijskih predavanj, vsled česar so bili udje in kranjski kmetovalci sploh v neprestani dotiki z družbo. — Z družbenim glasilom „Kmetovalcem“ je glavni odbor redno deloval za razširjanje kmetijske znanosti ter je v letu 1904 izdal dva snopiča svoje „Kmetijske knjižnice“ in sicer: „Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini“ in „Soseda Razumnika prašičjo rejo“. Letošnje leto izda družba štiri nadaljne snopiče te knjižnice, in sicer: „Soseda Razumnika govedorejo“, „Kmetijsko poučno potovanje v Švico“, „Mlekarsko knjigovodstvo“ in „O užitnini od mesa in vina v odprtih krajih“. — Kot novo je glavni odbor leta 1904 uvedel poučna potovanja v dežele, koder morejo kmetovalci videti dejansko izvrševanje umnega kmetovanja. Priredilo se je „I. poučno potovanje kranjskih kmetovalcev v Švico“. Tega potovanja se je udeležilo 39 udeležencev. Veliko zanimanje za taka poučna potovanja je glavni odbor privedlo

---

Tudi širna mesta so zgradili Kelti v naši deželi. Ohranjena so nam imena in ostranki keltskih mest: Teurnija v Lurnski dolini in Gurina v Zilski dolini. Gotovo tudi mest Virunum in Jejuna pri Globasnici niso novih sezidali Rimljani, ampak najbrže so izpopolnili že obstoječa keltska mesta.

Kelti niso bili samo bojevniki, ampak pečali so se s poljedelstvom, ribarstvom, lovom, rudokopom ter so tudi tržili s sosednimi deželami in so jim prodajali sužnike, živino, kože, smolo, med, vosek, železo itd. Noriško železo je zaslovelo po celem rimskem cesarstvu.

Tudi trdne in široke ceste so si sezidali. Tako iz Noreje-Gosposvetsko polje-Beljak-Oglej. Rimljani so to cesto pozneje le popravili. Če tudi keltskih pismenih spomenikov iz te dobe nimamo, nas vendar še spominjajo na naše slavne, daljne prednamce imena gora in voda, ki so keltskega izvora, n. pr. Ture, Alpe, Drava, Sava, Karavanke, karnske planine, i. dr., najbrž tudi Zila, Glina . . .

Vsekako pa se vidi, da segajo Kelti že v zgodovinsko dobo naše dežele. Zgodovinska doba kakega naroda ali dežele se namreč začne s prvim pisanim virom. Ni veliko sicer, kar nam pripovedujejo grški in rimski zgodovinarji o Keltih, a vsekako nas gotovo zanima vsako staro in zanesljivo poročilo, ki se tiče davnih Keltov.

Slišali smo že, da sta kralja Sigoves in Beloves peljala velikanske trume Keltov iz francoskega proti vzhodu v naše dežele okolu leta 600. S tem letom se torej začne zgodovina koroške dežele. Prodrli so pa tedaj Kelti tudi v Italijo in proti severu v Nemčijo. Pomešali so se tako s sosedi na vzhodu: s Panonci, Ilirci, Tračani.

Natančneje vesti pa nam dajo grški zgodovinarji, ki popisujejo zgodovino stare, slavne Macedonije. Najslavnejši Macedonec, kralj Aleksander Veliki, je dvakrat sprejel keltske poslance (okolu 335 pred Kr.), ki so mu izrekli svoje spoštovanje ter si zagotovili prijaznost tega silovitega soseda. Bili so poslanci iz „dežele onstran Panonije“, to je iz Norika, iz naše dežele.

Največji strah pred Kelti pa so imeli Rimljani. Njih slavni Rim so Kelti oropali in opustošili (378), in dolgo so se Rimljani tresli, če so slišali ime Brenus, ime vojskovodje Keltov.

Ko je pa Aleksander Veliki umrl ter je njegovo slavno kraljestvo po nezmožnosti in nesložnosti njegovih vojvod oslabelo, da, deloma razpalo, se Kelti niso bali več ter so vdrli skozi sedanjo Kranjsko v Tracijo, Macedonijo, v Grško ter so odnesli velikanske kupe zlata iz grškega svetišča v Delfiju (l. 278). Toda na povratku so se poizgubili in poginili. Drugi oddelek pa je bil srečnejši ter se je podal črez Bospor v Malo Azijo ter je tam ustanovil samostojno keltsko državo Galata (Gali-Kelti). Galačanom je prižgal luč prave sv. vere sam apostol Pavel.

S Kelti po naših deželah in z onimi v gornji Italiji so pa Rimljani skušali na vsak način ostati v prijateljstvu. Dobro so si namreč ohranili v spominu prvi keltski napad na Rim. Z vednimi in bogatimi darili so si jih morali in vedeli ohraniti pri dobri volji. Zviti Rimljan pa je tudi dobro vedel, zakaj jih podkupuje. Rabili so namreč Kelte kot predzid proti bojevitim Ilircem, in najbolj so jih potrebovali v boju zoper Cimbre in Tevtone, ki so pridrli iz severa proti Noriku (naši deželi) leta 113 pred Kr. Noričani so prepustili rimski vojski zoper Tevtone svoje ceste ter jim deloma tudi pomagali z vojaki. Toda Tevtoni so pobili Rimljane pri Noreji — in odtod vsa tevtonska oholost!

Pred Rimljani pa so imeli noriški Kelti pokoj. Zmiraj pa so imeli vojske s sosednimi rodovi. Toda rimska država se je vedno razširjala. Rimljani so podjarmili kmalu keltsko gornjo Italijo, Ilirijo, Galijo, nazadnje še Retičane v sedanji Švici in Tirolski — in Noriško kraljestvo je moralo tudi priti na vrsto. Leta 13. pred Kr. je vsemogočni Oktavijan Avgust poslal Tiberija z vojsko na Noričane. In slavnim našim daljnjim prednamcem je odklenkalo. Rimski orel je zagospodoval v deželi. Vendar pa je bilo noriško kraljestvo, naš Gorotan, tisti, ki je najdalje kljuboval gospodom sveta — Rimljanom. Ostankov pravih Keltov je pa še dandanes nekaj v Normandiji, v severozahodnem Francoskem. Imajo še svoj keltski jezik, a zatira ga pa „šarmantni“ Francoz ravno tako, kakor Nemec našega.

Kelte pa zlorabljajo naši Nemci kot zadnjo pomoč v zadregi. Če si namreč ne morejo kakega krajevnega imena raztolmačiti in razbobnati kot svojega, kot pristno nemškega, pa rečejo: to je keltskega izvora (!?), samo, da jim ni treba priznati slovenskega izvora in značaja!

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

veka, svoj narod in materni jezik. To so oznanjevali kresovi, to je oznanjeval grom strelov, ki se je čul z bližnje skale. Da je ta izjava narodnega zavedanja razburila kri nemčurskim renegatom, kdo bi o tem dvomil? Gotovo celo noč niso mogli spati, ker jeza in misel, kako bi si jo ohladili, nista pustili, da bi jih objel dobrodejni spanec. Drugi dan pa jim je k temu pripomogel slepi slučaj. Kakor je pri taki vročini samo ob sebi umevno, ni se dalo po noči prav pogasiti ognja. V sredo popoldne pa je prihrul strašen vihar, tako da je zopet razpihal žerjavico in je začela goreti hraška, katere je še preobilno tamkaj, dasiravno je bilo naročeno nekaterim možem, da bi jo posmodili, predno se nove smrekice nasade. Tako je požrl ogenj tudi nekaj teh mladih, v hraško vsajenih drevesc. To je dalo povod, da je nekdo začel strašen hrup, dasiravno se je ogenj pogasil, in ni štedil truda in pota, da bi ob tej priliki dal slovenskemu življu smrtni udarec. Tako je namreč mislil. Predragi naši nemčurčki, morda se spominjate, da se je vam, ko ste enkrat netili k „Sonnwendfeier“, ravno tako godilo, kaj? Če me ni kakor vas zapustil spomin, bilo je to pred kakimi štirimi leti. Tudi takrat so morali hiteti, da so pogasili, tudi takrat so preiskavali orožniki. A kaj je bilo? Ta stvar se je srečno — pozabila, ker noben, bodisi še tako iskren Slovenec, ni ščuval, ker to ni naša navada. Vidi se le, kdo je bolj nestrpen. Nemec ali Slovenec? Brez pomisleka so bili naši narodnjaki vsi volje, poravnati škodo, ki jo je napravil ogenj 5. julija. Vi se pa še zmenili niste za škodo, ker pač tujčevo krivdo tudi Slovenec sme plačati.

Iz Zilske doline je to pot malo veselega poročati; sprejmite torej, kar je. Mladi svet sili, bi rekel, v Ameriko. Nekateri dobivajo, kakor se čuje, tam dober zaslužek v rudokopih; a tudi otožnih listov iz Amerike precej dohaja. Nam doma pa delavnih moči zelo primanjkuje. Meseca majnika zapustila sta dva krepka fanta narodnjaka svoj dom v brdski župniji ter se podala v Ameriko; meseca junija je eden od nju, Vinko Jobst po imenu, tam umrl. Bil je priden in jako navdušen mladenič. — Dne 26. junija pokopali smo gospodarja lepe kmetije, kateri je umrl v najlepših svojih letih. Vzrok: peklensko zlo, ki se imenuje — žganje. — Ravnotako smo imeli dne 5. t. m. v melviški župniji pogreb posestnika ene najlepših kmetij naše občine. Tudi tukaj je igralo žganje svojo žalostno ulogo. Posestnik je bil najmlajši sin in sicer mirnega značaja iz družine, katere udi dosegajo vseskozi visoko starost. Njegov oče je bil 91 let star in tudi najstarejši brat ima že 70 let, a je še zdrav kot lipa. — Če Vam, g. urednik, povem, da je neki obrtnik naše občine, Simon Hebein po imenu, sprejel 100 K od društva „Südmark“ za svoj trud, potem veste vse za danes. — Mi temu „švigašvagi“ prav iz srca privoščimo ta dar in prosimo „südmarko“, da mu pošlje kmalu desetkrat toliko; mož je potreben in taka malenkost nič ne zaleže. Take božje stvari mi „südmarki“ prav iz srca privoščimo. „Südmarka“ s tem le našim ljudem za nas oči odpira.

Borovlje. Vozil sem se pred kratkim s kolesom skozi Borovlje, katere zdaj v vsakem oziru napredujejo. Srečala me je jedva 10 ali 11 letna deklica, otrok slovenskih staršev, ki me je pozdravila s „kroftnim“ „h-a-a-i-i-l“-om. Sicer se pa tega pozdrava nisem preveč prevzel, kajti tu v Borovljah, katere imenujejo Nemci že „tajče šprohinsel“ in bogve kaj še vse, je skoro vse mogoče. Torej se tudi lahko kaj takega človeku pripeti. A to nam kaže jasno, kako se otroci v šoli vzgojujejo in kaj se učijo. Ali učijo slovenski starši svoje otroke tako? Gotovo ne. Tedaj kdo pa ima še vzgojo otrok v rokah? Šola, oziroma učitelji. Ako torej starši ne učijo svojih otrok kaj takega, kje se pa potem naučijo otroci tega? V šoli; ali morda ne? Vprašam pa, je-li to namen ljudske šole, da se otroci, in sicer otroci slovenskih staršev, učijo to, za zveličanje neobhodno potrebno hajlanje, je-li ljudska šola zato, da se učijo zaničevati svoj materin jezik, da se jim naravnost prepove, občevati s svojimi sošolci v svojem materinem, slovenskem jeziku. S tem pa, da se vcepi nedolžnemu otroku sovraštvo in zaničevanje svojega naroda v srce, s tem se imenitno delajo tisti posilinemci, ki so največji sovražniki svojega naroda, katere postavijo ti prebrisani Nemci v boju proti Slovencem v prvo vrsto, ki ne delajo samo s silo, ampak rabijo še rajši zvijačo. Taka je torej vzgoja mladine v tukajšnji šoli, tak je pouk. Otrok se uči nemški, a se zraven ponemči, ali bolje rečeno ponemčuri, vkljub temu pa tako grozovito lomi nemški jezik, da bi človek ušel, kakor je bilo „slučajno“ pri tej deklici. Imenitna šola, al' ne?

Glinje. V 26. št. „Mira“ je neki dopisnik s pomočjo svojega adjutanta, katera sta nam oba dobro znana, napadel našo mirno vas. Dovoljujemo si vprašati: ali morda niste vi sami najbolj krivi, da naša čitalnica ni še bolj napredovala? Zakaj, veste sami dobro. Mi nočemo tega raztrobiti med svet. — Zaletavate se tudi v naše pevsko društvo „Drava“. Nočemo se hvaliti, vendar pa mora vsak, kdor pozna naše razmere, pripoznati, da je bilo omenjeno pevsko društvo vedno središče narodnih Slovencev v spodnji Rožni dolini in da je s svojim nastopanjem marsikaterega nemčurja pridobilo za slovensko stvar. Če se pa morda včasih v kaki gostilni kaka nemška pesem zapoje, le pojdite vi, g. dopisnik, in zamašite usta takim pevcem. Vas bi gotovo vse ubogalo, saj ste vi tisti, ki je za vsa obstoječa slovenska društva v Glinjah največ daroval, ako se vzame narobe. Saj dobro vemo, da bi vam bilo najljubše, ako bi se društva, katera so zavedni možje s težavo, trudom in z velikimi žrtvami ustanovili, kar črez noč razpršila, samo zato, ker ne gre vse po vaši butici. — Tudi v požarno brambo, za katero ste vi že toliko darovali, se zaletavate. Za požarno uto, katero smo zidali, ste darovali toliko, kar pravijo stari ljudje, da je za oči najboljše. Pri vajah vas ni bilo videti nikoli, zakaj potem toliko jadikovanja. Naša brizgalnica se je že leta 1879 kupila. Imeli ste vse vi v rokah, zakaj pa niste ustanovili društva po svoji volji? Zakaj so morali šele drugi ljudje leta 1885 ustanoviti društvo s pomočjo kompromisa? In kdo je bil potem tisti, ki je deloval v to, da je društvo prišlo zopet v naše roke? Vi gotovo ne. Da se pa nekoliko časa ni napravila nobena vaja, pa mislim, da ni kriv načelnik, ampak udje, ki se za to stvar premalo brigajo. Pri društvu so večjidel kmetski ljudje in nekateri rokodelci, kateri morajo celi teden težko delati. Ob nedeljah se jim seve tudi ne ljubi, da bi hodili nekateri skoraj eno uro daleč in gonili brizgalnico brez navzočih posestnikov. Sicer pa se je naša požarna bramba še pri vsaki nesreči pravočasno pokazala in storila svojo dolžnost. — Na koncu ste naskočili tudi našo občino. Vprašamo vas: Ali niste imeli vi pred 20 leti občino v svojih rokah, zakaj pa takrat, ko še boj med Slovenci in Nemci ni bil tako razvit, niste uradovali slovensko, zakaj ste „kraclali“ nemško? Koliko vam je mar slovenščina, pokažete s tem, da že zdaj pravite, da za naprej občina ne sme več biti v slovenskih rokah, ampak da mora romati v nemčurske kremplje. In vi nam hočete pridigovati o zavednosti? Pometajte pred svojim pragom in pustite mirne Glinjčane pri pokoju.

Radiše. Dne 13. t. m. smo imeli tukaj nesrečni dan, ker nam je toča do malega vse pobila. Bilo jo je toliko, da je pri neki hiši na meter visoko stala, in še dne 16. t. m. je bila videti pri dotični hiši. Najhujše so poškodovana na Radišah farovška polja, Tončova in Hrastnikova polja; največ škode pa je toča naredila v Zgornjih Rutah, kjer je do malega vse uničeno. Tudi krme ni. Bode torej za nas Radišane letos jako slabo leto, posebno še zato, ker smo tudi sena iz detelje malo dobili. Sadja letos ne bo pri nas nič. Tudi bolezen se je pri nas pokazala in morala je biti šola 14 dni zaprta. V pretečenem tednu smo imeli tri pogrebe odrastlih ljudi, kar se pri nas le redkokdaj zgodi. — Dne 13. avgusta pa bo za nas dan veselja, ker bomo imeli tukaj novo mašo, katero bo daroval naš izvrstni domoljub in narodnjak g. Valentin Lakner. Prihodnjič več.

Škocijan. Kadar se nič drugega več ne ve, pa se še o vremenu kaj pove. No, vreme imamo pri nas pa prekrasno, vmes tako toplo, da se „debeluhi“ že resno boje, da bi preveč „dol“ ne vzeli. Otave se nam ne obljublja dosti in tudi žito je že vse pred časom zrelo. Pa ni čuda, kajti cela dva meseca že nismo imeli izdatnega, pohlevnega dežja. Vigredni mraz pa nam je zamoril vse sadje. Kako pa je kaj v drugih krajih v tem oziru?

Podjunska dolina. Prišlo je vroče poletje in v več krajih pritiska huda suša, tako da je naenkrat vse dozorelo, kar bi pravzaprav še ne bilo mogoče. To pa ima v več krajih prav slabe nasledke. Za živino ni sveže krme in žita dosti manj. S tem vročim časom pa pridejo tudi „žegnanja“ po podružnicah. Ali poleg cerkvenih slovesnostih mora biti tudi ples! Dopoldne se prosi blagoslova, popoldne na plesu pa si prosimo vse kaj drugega. Ali ni to narobe svet? Uvidel je to zlo tudi eden izmed odbornikov kmetijske družbe. Kakor se čita v „Landwirtschaftliche Mitteilungen“, naj bi deželna vlada občinam prepovedala ob poletnem času dajati dovoljenje za godbo in ples, kar bi bilo kaj hvalevredno in koristno za kmeta in ljudstvo. Za tiste goldinarje, kakor jih občine sprejmejo za dovoljenje godbe, se pač najde kako drugo nadomestilo. Dobička bi pa prinesla taka odredba veliko, kajti koliko ljudskega denarja se na takih plesih po neumnem zapravi. Torej proč s plesom vsaj o poletnem času!

Crneče. (Kresovi) v čast sv. Cirilu in Metodu so se žgali na naši strani štirje, na dravberški trije. Ozka dolina bila je vsa razsvetljena, v njeni sredini tudi trg Dravograd. Streljanje, slovensko petje in godba je slovesnost poveličevala in vzbujala pozornost cele okolice. Najlepše je bil videti kres s prijaznega hriba sv. Križa. Kres je gorel tudi pri Št. Lovrencu nad Labudom, kjer so nekdaj bivali Nemci, a so se morali umakniti slovenskemu prodiranju.

Spodnji Dravograd. (Samomor.) Dodatno smo prejeli še sledeči dopis: Bivši posestnik Lušinovega gradu v Črnečah, Janez Cepic, ki je živel do zdaj kot zasebnik v Dravogradu, se je ustrelil tik Dulerjeve hiše pod Vičem. Pripravljal se je k usodepolnemu koraku že mesece dolgo. Sklep je izvršil dne 6. t. m. Vzrok je baje ponesrečena igra na borzi. Zapušča nezakonskega otroka z materjo. V oporoko je postavil, da pri njegovem pogrebu ni treba ne duhovnika, ne zvonenja; svest si je bil svojih zaslug.

Poziv vsem slovenskim društvom!

Družba sv. Cirila in Metoda si je stavila pri ustanovitvi za eno svojih prvih nalog, braniti potom prave narodne izobrazbe slovensko posest pred tujim navalom, čegar namen je, siloma vzeti slovenskemu narodu kos za kosom rodne zemlje v lastno zakup, kjer naj bode edini pravni lastnik rob privandranega tujca. Znano je, da naši nasprotniki ne štedijo niti z denarjem niti z drugimi sredstvi, da dosežejo svoj namen in dovrše nad slovenskim narodom svoje rabeljsko delo. Ustanovili so si nebroj družb, katerih namen je pridobivati vedno novih virov, da pridejo tem preje do svojega smotra. Če se ozremo le nekoliko let nazaj, vidimo takoj, kako dobro se jim je posrečila nakana, da ogoljufajo slovenski narod in ga pripravijo še ob to, kar mora biti in kar je vsakemu narodu najdražje, da ga pripravijo ob njegovo rodno zemljo, kjer mu je tekla zibelka, kjer je slišal prvič krasni materin jezik in kjer se je priučil ljubiti z vso dušo svojo domovino.

Vsakemu zavednemu Slovencu mora pokati srce, ko vidi, kako se je krčila slovenska posest in se še krči. Nepopisna bol in srd se mora polastiti vsakoga, ko vidi, kako se oholi tujec šopiri na slovenskih tleh, ne zadovoljivši se s tem, da je oropal Slovenca za njegovo rodno zemljo, ampak ga uporablja potem še celo kot orožje v pogubo lastnih krvnih bratov. Dolžnost vsakega posameznika je, da priskoči svojim zatiranim bratom mučenikom na pomoč in stori vse, da jih reši popolnega pogina, ob enem pa zastavi jez tujemu navalu. To hvalevredno, a ob enem težavno nalogo je prevzela, kakor že omenjeno, družba sv. Cirila in Metoda. Dosegla je že jako lepe uspehe. Dosegla bi pa veliko več, ko bi ji bilo na razpolago potrebnih sredstev.

Razni pozivi družbe sv. Cirila in Metoda kažejo, da ji ni pri najboljši volji mogoče, ugoditi vsem zahtevam, ki se stavijo nanjo, ravno vsled pomanjkanja potrebnih pripomočkov.

Akademično društvo „Sava“ na Dunaju je založilo v prid družbe sv. Cirila in Metoda „vseslovenski legitimacijski list“ ker je mnenja, da bi bil to trajen in dober vir, ako bi se upeljal v vseh slovenskih društvih. Jamstvo, da se to podjetje ne more ponesrečiti, ako je le nekoliko dobre volje, so nam Čehi, pri katerih so v rabi legitimacijski listi in sicer ne brez uspeha.

Obračamo se tu do slovenske javnosti, do vseh slovenskih narodnih organizacij s prošnjo, da bi nas podpirale pri tem in po svojih močeh pripomogle, da se vseslovenski legitimacijski list kar najhitreje vpelje in vdomači.

Legitimacijski list naj bi bil znak ali potrdilo, da je njegov lastnik res član društva, označenega na legitimacijskem listu.

Želeti bi bilo, da bi se ti legitimacijski listi rabili pri raznih narodnih prireditvah kot vstopnice, veljavne samo za dotično prireditev.

V akademičnem društvu „Sava“ na Dunaju obstoja odsek, kateremu se je izročila uprava vseslovenskega legitimacijskega lista.

Z ozirom na namen legitimacijskega lista upamo, da bo vsak zaveden Slovenec z veseljem pozdravil to idejo ter da bodo narodna društva pridno segala po njem.

Za odsek:

phil. Mirko Kmet, tajnik; kand. phil. Gvidon Sajovic, načelnik.

N. B. Odsek posluje pod naslovom: „Odsek za vseslovenski legitimacijski list“ do 1. oktobra v Cerkljah na Gorenjskem. — Cena komadom je 20 vinarjev. — Manj kot 50 komadov se ne razpošilja. Imena društev, ki bodo naročila legitimacijski list, se bodo objavljala v vseh slovenskih dnevnikih. Legitimacijski list, ki ga je izvršil član umetniškega društva „Vesna“, g. Hinko Smrekar, je na ogled v uredništvih vseh slovenskih časopisov in v izložbah gg. trgovcev: Schwentner, Bonač in Hribar v Ljubljani.

---

do sklepa, vsako leto prirediti po eno poučno potovanje, in za leto 1905 se je sklep tudi že izvršil, in sicer s potovanjem na Štajarsko. Udeležencev je bilo nad petdeset, in sicer brez vsake podpore. Posledica teh potovanj se že sedaj kaže, kajti preosnovanje naših nepripravnih hlevov v umno prirejene se je pričelo vršiti ravno vsled teh potovanj.

Iz tu podanega letnega poročila je posneti vsestransko delovanje glavnega odbora v prid kranjskemu kmetijstvu, in glavni odbor lahko z mirno vestjo trdi, da je vse storil, kar je bilo mogoče v razmerju s svojimi pičlimi silami. V ne posebno povoljnih razmerah naše družbe se mora pridobitev nad 6000 udov, rešitev 24 656 poslovnih števil v pisarni, promet 400 vagonov gospodarskih potrebščin, denarni obrat 840.000 K in poleg tega še popisani intenzivni kmetijski pouk ter obširno literarno delovanje na kmetijskem polju smatrati za prav veliko delo. Vsa tu navedena števila, ki so jasno merilo za družbeno delovanje, bi pa bila brezpomembna, če bi ne bilo zaznati tudi uspeha. Omenjeni novi dohodek od mlekarstva, razširjena govedoreja in prašičja reja, vsakoletni večji pridelek vsled porabe umetnih gnojil itd., pomenja povišanje dohodkov kranjskega kmetovalca na leto za več milijonov kron, za družbo pa velepomemben uspeh. Dohodke kmetijstva povišati je glavno sredstvo za rešitev našega gmotno propadajočega kmetijstva; zato je bilo in bo vodilo glavnega odbora: nepristransko delovati v tem zmislu.

Pripomba uredništva! Priobčili smo to obširno poročilo o delovanju kranjske kmetijske družbe, da naši bralci spoznajo, koliko dobrega stori lahko kmetijska družba. V kratkem bomo nekoliko primerjali te podatke s podatki o koroški kmetijski družbi in dobičku, ki ga ima od nje slovenski kmet.

Slovenskim Rožanom!

Neizbrisno kakor materino obličje, katero se nam je kakor jutranja zarja prvo nasmehljalo v detinski somrak, utisne se nam v dušo obraz onega kraja, v katerem smo prvič zagledali zlato solnčno luč. In kakor nam je mesto, na katerem je stala naša zibelka, sveto in nepozabljivo vse žive dni, omili se nam torišče blaženih otroških iger ter se nam zdi — najlepši kraj na zemlji. Kdo ne pozna mične in lepe Rožne doline, obdane od vseh strani od mogočnih velikanov, ki samozavestno gledajo v globoko dolino? Kdo ne pozna njenih cvetočih livad in prijetno zelenih, pisanih travnikov? Marsikateri Slovenec, kateri je že opazoval razne tuje dežele in je prepričan, da čarobni svit lepote oblija ves svet, pač vzklikne ob pogledu prelepe Rožne doline: „Lepa je slovenska domovina, če jo prehodiš od meje do meje, po dolgem in širokem, in si ogledaš nje pokrajinski obraz ne samo po ravnini, ob železniški cesti, nego tudi po hribih in dolinah, še lepša pa je Rožna dolina, rodna zemlja veselih in čvrstih Rožanov, ki razgrne pred tvojim strmečim pogledom obilost divnih slikovitih prizorov. Mi Rožani prebivamo tedaj v dolini, ki je lepa in vabljiva in se lahko meri z vsako drugo še toliko hvalisano koroško dolino v vsakem oziru. Prišlo pa bo k nam mnogo tujcev, ki bodo občudovali čarobno lepoto naše doline, visoke gore, prijazne hribe in pisane travnike in marsikaterega bo vsa ta lepota tako mikala, da se bo stalno naselil, vkoreninil in širil med nami in bo nas, ki smo se rodili v tej prelepi, rajski dolini, in kjer imamo tedaj naravno zajamčeno domovinsko pravico, izpodrinil iz našega domovja v oddaljeno, neznano in nehvaležno tujino, kjer se bomo trudili in delali tujcu tlako, kakor so jo delali naši slavni pradedje v tistih žalostnih in tužnih časih, ko so gospodovali kruti in siloviti nemški grofje na slavnoznanem humberškem gradu, kjer so mogočno švigali biči in od koder so dajali svoja stroga povelja revežem-prebivalcem prelepe Rožne doline.

Že davno so tudi minili tisti žalostni časi, ko so ropali Turčini po lepi Rožni dolini, pustošili in plenili ter peljali seboj vse, kar jim je prišlo pod palec, v globoko Turčijo. Minuli so že tudi tisti tužni časi, ko so gospodarili in vladali nemški grofje nad revežem-kmetom prelepe naše doline, a vendar lahko rečemo, da so sedanji časi veliko hujši, in nevarnejši, kakor so bili nekdanji. Sicer nihče ne ropa in pustoši po naši dolini, pač pa nam hočejo vzeti naši nasprotniki naše najdražje svetinje in neprecenljive zaklade, slovenski jezik in slovensko narodnost, s tem pa vsem Slovencem narodno celoto. Kdo je temu vzrok? Kdo so tisti ljudje, katerim moja graja velja? To so naši nemškutarji, svojega jezika zatajevalci in zasramovalci, to so tisti mešetarji, ki ne terjajo za izdajstvo svojega najdražjega blaga trideset srebrnikov, ampak le nekoliko pohvale, nekoliko posvetne časti, ali časnega dobička, prazno obljubo, katerim zadostuje tudi frakelje žganja ali pa kakšen golaž, da svojo narodnost, svoje otroke in svojo domovino tujcu izdajo, kakor nas stoletna, žalostna skušnja uči.

Pazimo torej na svojo prelepo Rožno dolino, ozirajmo se kaj radi na Borovlje, pravcate Atene Rožne doline, središče vsega življenja, ki so ravno zaradi tega najbolj vabljive in obiskane. Skrbimo posebno za to, da ostane naša krasna ožja domovina, prelepa Rožna dolina slovenska, kakor je bila vedno do zdaj, skrbimo posebno zato, da se naši mladini, ki ima tako slabe šole, vkorenini globoko v srce ljubezen do materinega jezika, mile naše slovenščine, skrbimo pa tudi zato, da naši mladini še pravočasno odpremo oči, da se bo varovala tistih volkov, ki hodijo sicer pohlevno kakor nedolžne ovčice okolu nje, zraven pa le tisti zaželjeni trenutek pričakujejo, da bi ji iztrgali v svoji nemškutarski požrešnosti iz srca vse, kar je mlademu otročiču vlila s skrbjo in težavo slovenska mati v njegovo nežno srčece.

Materin jezik, kako si lep, mičen, vabljiv! Te besede upoštevajmo vsi Rožani, posebno pa slovenski starši slovenskih Borovelj. Zadnjo trohico slovenskega pouka so bacnili naši nasprotniki iz ljudske šole. Dobro vemo, da niste sami svojevoljno glasovali za ta žalosten korak, ampak prisiljeni ste bili od svojih delodajalcev, ki se potegujejo in pridigujejo svobodo, vas pa, ki za nje delate in skrbite, ovirajo kolikor mogoče, da bi vas oropali svobode in vaše lastne volje. Tako postopanje je sramotno in poznejši rodovi bodo preklinjali te gospode, ki tako silovito postopajo z vami, kakor so postopali nekdaj kruti Rimljani s svojimi sužnji. Zaradi tega pa kličem drugim, ki niso tako odvisni kakor slovenski Borovljanci, sledeče: Vi prosti možje, kmetje in delavci, protestirajte proti temu surovemu napadu na svoje najstarejše pravice, združite se in odločno in neomahljivo zahtevajte od višje oblasti, da vam dá vaše pravice in da odreže grebene tistim možakarjem, ki proti vam tako brezobzirno nastopajo. Prišel je odločilen trenutek, ali naj ostane naša prelepa Rožna dolina slovenska, ali pa naj gre rakom žvižgat v nemške roke. Zabranimo slednje in storimo vsi za enega, eden za vse svojo dolžnost sebi in svojim bratom v čast in slavo! *C. A. T.*

Koroške novice.

Zrelostni izpit je napravilo na celovški gimnaziji letos med 45, ki so se oglasili, tudi 7 Slovencev, tedaj 15·6%. Pač malo, ko bi jih moralo biti najmanj 33%, to je 15. Izmed teh 7 Slovencev je napravil eden (Fr. Petek iz Stare vasi) zrelostni izpit z odliko, drugih 5 (Kasl Leopold iz Štriholič, Mikula Franc iz Peč, Ogriz Albin iz Slovenjega Plajberga, Ogriz Jožef iz Šmarjete v Rožu, Temel Jožef iz Lipaljevasi) jih je zdelalo izpit, 1 Slovenec je pa padel na 1 leto. 4 so se oglasili izmed teh za bogoslovje, 1 za bogo- in modroslovje, 1 za pravo in 1 za tehniko.

Celovški Nemci so pač čudno omejeni revčki, se mi je zdelo, ko sem prišel v soboto 1. t. m. zvečer v kavarno k Dorerju. Kavarna je bila precej dobro obiskana in Slovenci smo se vsedli skupno k eni mizi. Zraven nas je sedelo pri eni mizi nekoliko nemških junakov in komaj so čuli slovensko govorico, začeli so na ves glas rjuti in tuliti in so nazadnje v svojem ogorčenju celo zažgali na mizi naš „Mir“, da bi pokazali slovenski družbi svoje sovraštvo do Slovencev. Mi smo se seveda meninič tebinič pogovarjali in razveseljevali med seboj ne oziraje se na nemške kulturonosce, ki so udrihali po slovenščini, nas zbadali in se nam krohotali, zraven pa tulili in hajlali, kakor da bi bili zbesneli. Naenkrat so zatulili v svoji sveti navdušenosti tudi „vahtarco“ in dali nam Slovencem povod, da smo tudi mirno zapeli nedolžno pesem „slovensko dekle“, ki je nemške junake razburila do vrhunca. Eden izmed njih — rojen Štajerc in Slovenec — se je vzdignil, v svoji strasti skočil, kakor bi se mu bilo naenkrat v glavi zmedlo, k naši mizi in izpregovoril pomenljive nemške besede: „Sie provonzionieren ja, Klagenfurt is tajč, wird nicht windisch g'sprochen“! Družba se je pomirila in se ni brigala za te zares smešne besede tega nemškega prvaka, toda enemu precej dolgemu, ki je tudi sedel pri naši družbi, je padla dobra misel v glavo in rekel je: „Zapojmo latinsko pesem!“ In res, takoj zadoni po kavarni znana latinska pesem: „O, quae voluptas“, ki se poje v raznih jezikih z enako vsebino. Vse je utihnilo in tudi razburjeni nemški in nemčurski junaki so utihnili. Komaj pa je „kantušminister“ začel z grškim besedilom omenjene pesmi, skočijo vsi v svoji razburjenosti in naenkrat zaori po celi kavarni „Eil! Tschechisch wird hier nicht gesungen!“ Mi smo se seveda zasmejali na vsa grla, ko se je našemu dolgemu „kantušministru“ posrečilo, da je speljal ogorčene nemške junake na led, kjer so se malo ohladili. Bahali so se pred nami kot omikanci, ki so vso kulturo že davno počrepali z največjo žlico, mi pa smo se kratkočasili s temi kulturonosci, ki so se silno trudili, da bi nam zabavljali, nazadnje pa se jim je vse ponesrečilo in jezili so se, da so napravili to neumnost in slavno klasično grščino smatrali za češčino, kateri je seveda to le v veliko čast, da jo njeni največji nasprotniki zamenjavajo z najlepšim jezikom, z blagoglasno milodonečo klasično grščino. Celovški nemško-nacijonalci so pač dovolj jasno pokazali, da znajo edino le svojo nemščino in da druge narodnosti samo zaradi tega tako hudo sovražijo, ker se tudi z največjim trudom ne morejo naučiti drugih jezikov. Ne moremo zahtevati, da bi vsak človek vse jezike znal in tudi govoril, pač pa se mora zahtevati od takih, ki se s svojo omiko in kulturo bahajo, saj toliko jezikovnega znanja, da vedo ločiti klasično grščino od modernega slovanskega jezika — blage češčine.

Za Prešernov spomenik so darovali: Velecenjena gospa Pavla Podbregarjeva v Beljaku je nabrala pri slovenskem omizju beljaškem in na izletih v Srejah in Žuželčah 22 kron. — G. prof. dr. Jakob Sket v Celovcu 10 kron. — G. Vekoslav Legat v Celovcu 10 kron. — G. župnik M. Ražun v Št. Jakobu v Rožu 10 kron. — Lepa hvala! Živeli nasledniki!

Umrl je v Celovcu znani gostilničar J. Habernig, obče znan posebno Rožanom, ker je služil v Rožeku kot orožnik in se je tam tudi oženil. Sicer je bil pa po mišljenju Nemec in kot tak bil tudi nekaj časa občinski svetovalec. Star je bil 52 let; bolehal je že dolgo na jetiki.

Opozarjamo naše naročnike, osobito častito duhovščino, na današnji inserat g. Markovića, akad. slikarja v Rožeku. Slovenci, naročujte dela v slikarsko in zlatarsko področje spadajoča pri našem vrlem rojaku-narodnjaku Markoviću! Kdor podpira svoje ljudi, svoje somišljenike, podpira narod in podpira s tem tudi — samega sebe!

Izgubil se je v nedeljo zvečer, med vožnjo k vlaku, iz Velikovca v Sinčovas zavoj nedodelane obleke. Kdor ga je našel, naj blagovoli naznaniti to uredništvu „Mira“.

Na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju je bil sklep šolskega leta dne 15. julija. Izmed 337 dijakov jih je dobilo 45 prvi red z odliko, 198 prvi red, 27 drugi in 12 tretji red, 55 jih ima ponavljalni izpit. Razun teh ste bili tudi 2 privatistinji, ki ste dobili obe prvi red. Koroščev je bilo 11. Izmed teh sta dobila 2 prvi red z odliko, 8 jih je dobilo prvi red, 1 pa ima ponavljalni izpit. Letno poročilo ima spis gosp. dr. Debevca: „Podoba (metafora) v slovenskem jeziku in slovstvu?“ Koroški dijaki torej tudi v Kranju dobro napredujejo. Le tako naprej!

Spominjajte se šentjakobske šole!

Slovenji Plajberg. Res veselja mi je poskakovalo srce, ko sem bral veselo novico, da se je Slovenji Plajberg pri zadnjih občinskih volitvah otresel težkega nemškutarskega jarma. Res je bila moja presrčna želja, da bi se Slovenji Plajberg rešil hudih nemčurskih spon in večkrat sem mislil, da bi bilo za Slovenje Plajberžane jako lepo in častno, ako bi pri volitvah pokazali, da so neustrašljivi in da se upajo v odločilnem trenutku tudi prodreti med svoje največje nasprotnike. In res so pokazali svojo slovensko zavest in svoje trdno neovrgljivo slovensko prepričanje. „Slovenji Plajberg mora biti naš,“ te besede, ki so bile pred kratkim časom v „Miru“ debelo tiskane, so se tedaj uresničile in ta slavna zmaga pri občinskih volitvah v Slovenjem Plajbergu nam pač dovolj jasno kaže, „da Rožan gre na dan, posebno pa Plajberžan“. Število slovenskih občin se je s to zmagoslavno pridobitvijo zopet povečalo in pričakovati je, da se bodo možatim Plajberžanom tudi pridružili volilci drugih občin v spodnji Rožni dolini, kjer se že tudi dolga leta šopirijo nemškutarske pokveke in vse razmere natanko kažejo, da bo moralo nemškutariji prejkoprej odklenkati. Naj se naši nasprotniki še tako upirajo, naj nas še tako napadajo, mi smo hrabri borilci brez strahu in trepeta, ako se je treba potegovati za čast in pravice našega tlačenega naroda.

Slovenski Plajberg. V predzadnji številki „Mira“ je plajberški samotar sporočil, da se je njemu dne 20. junija, na dan volitve, nekaj čudnega sanjalo in bi rad dobil nekoga, da bi mu sanje razložil. Jaz vem za razkladalca sanj, samo da mora naznaniti, kake sanje je imel. Naj jih naznani v „Miru“. — Plajberškega samotarja brata brat.

Malošče. (Kresovi.) Ko so 4. t. m. v čast slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu žareli na vseh slovenskih gorah in hribih kresovi, tudi naši vrhovi niso bili ogrnjeni v nočno tmino, temveč oznanjalo je obilo kresov, da tudi pri nas še živo utripa slovenska žila. Na grebenu Karavank se je svetil velik plamen in malo nižje je bilo v eni vrsti, prav blizu skupaj, šest kresov, ki so oznanjevali daleč okolu, da naši fantje in kmetje še goreče ljubijo najdražjo svetinjo vsakega člo-

Društveno gibanje.

„Slov. kršč. soc. delavsko društvo v Celovcu“. Prihodnjo soboto, dne 22. t. m., se vrši redni mesečni shod slov. kršč. soc. delavskega društva za Celovec pri Cavsniku ob 8. uri na večer. Kot govornika nastopita g. Urh Hafner, bogoslovec, in stolni kapelan dr. Ehrlich. Slovenski delavci in delavke, udeležite se v kar največjem številu shodov našega le prepotrebnega društva za Celovec in navdušujte vse znance in prijatelje, katerim je slovenščina še mila, da pridejo z Vami vred na shod. *Odbor.*

Radiše. Člani tamburaškega društva „Biserica“ na Radišah prirede v nedeljo dne 23. julija tega leta v gostilni Janeza Ogris-a p. d. Zudler-ja v Medgorjah veselico s plesom. Začetek ob 11. uri dopoldne. K obilni udeležbi vabi *odbor.*

Prevalje. Kat. delavsko društvo priredi svojo desetletnico v nedeljo, dne 23. julija, v vrtu gostilne pri Šteklu na Fari. Pričetek veselice po večernicah okolu 3. ure popoldne. Spored: 1. Poročilo tajnika o delovanju društva tekom preteklih 10 let. 2. Slavnostni govor odposlanca „Zveze“ v Ljubljani. 3. Govori odposlancev drugih društev. Odmore izpolni domača godba na lok ter moški in mešani zbor pevcev pri Fari. K prav obilni udeležbi vabi vsa bratska društva kakor prijatelje delavcev *odbor.*

Dopisi.

Medgorje-Podgrad.* (Laž in neresnica ali odgovor dopisniku „Bauernzeitung“.) Imenovani lutrovski list nam že hoče pridigati! Začel je: „Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe“, predava svojim bralcem o hudobiji „ta črnih“, na katerih samo hudobijo vidi, in hvali svoje može kakor zgled poštenosti in pravice. A vendar je pozabil dopisun, da so že lani v postu neki ljudje začeli zmerjati in obrekovati druge — seve iz ljubezni do bližnjega — in jih na časti žaliti in zaupanje do njih krasti, tako da so vendar — seve po naključju s tremi (!) glasovi zmagali . . . In še se upa dopisnik ob koncu dostaviti: „Bedauernswert ist eine Partei, die nicht den Mut hat, anders zur Herrschaft zu komen, als dadurch, dass sie anderen die Ehre abschneidet . . . .“ Za božjo voljo, le vprašajte sami sebe: Kaj pa ste delali drugače lanskega leta? Je pač čudno na svetu, da navadno tisti, ki vselej o svoji časti govori, je veliko — nima in taka je tudi z onim dopisunom, ko se bavi z menoj. O meni se laže, a medgorskega župana v Podgradu nad vse zvezde povzdiguje — mora pač bržkone biti njegov zvesti burše! Od tega sevé ne piše, kar je stalo v 23. štev. „Mira“, ker bralci „Bauernzeitung“ se morajo farbati, in vendar tudi pozneje ne bo, ker ta zadeva z Dravo bo — kmalu za dotičnika predebela, da morebiti na njej vse svoje kosti zlomi, ako je kaj pravice na svetu — katero on „menda“ tako ljubi in časti.

Kar prenareditev plesišča zadene, se dopisnik laže in to grdo laže, da sem to hotel storiti brez prejšnjega obvestila občinskega predstojništva. Ako kdo zna brati, izvé, da je bilo dne 30. majnika t. l. **dano** ustmeno dovoljenje, a isto je bilo dne 2. rožnika t. l. (=3 dni navrh) preklicano! Ali se to pravi uradovanje kakega župana? Saj pri plesišču se ni nič spremenilo, še krajše je postalo, in z dovoljenjem c. kr glavarstva v Celovcu se že nareja! Zapomnite si, da sem si gotovo obranil več časti povsod in vselej, kakor vi na jeziku, ker sem svoje verske in posvetne dolžnosti kolikor mogoče vselej zvesto spolnoval in, kakor sami veste, še nikoli bil kaznovan. Zato pa Vi morete biti sodnijsko in disciplinarno kaznovani, in bi zato imeli rajši pred svojim pragom pometati! Ali niste že pred dvemi leti od nekaterih pet goldinarjev za „Štajerca“ pobrali, a tega menda iz same lakote za se obranili, ker ga sploh bilo ni in ga ni! Kako je pa s ceho ali plačilom za jed in pijačo po gostilnah v Celovcu ali celo na Radišah pri Mežnarju — in to za se in za svoje tovaršice? Ali ni bila moja hiša preje tudi Vam dobra, da sem še zdaj ostal za — upnika?! Ko boste spet na semenj sv. Ane šli k Žmavcarju, idite rajši preje po 4 goldinarje v Skarbin, on Vam znabiti še enkrat posodi! Ali ni veleč. gosp. stolni prošt Lambert Einspieler v Celovcu Vam kot študentu dal velikokrat hrane, da ste se najedli? Zato fitihot — drugokrat še več pove

Podgrad, 15. julija 1905. *Janez Olip.*

Dostavek. Prejšnji župan, ki Vam še vselej tako v želodcu leži, Vam pošilja svoj „fitihot“ in izjavlja, da niste nikakor vreden kakega odgovora, ker ogrevate — ne vedoč kaj drugega — vselej stare reči in da je veliko mož iz stare dobe ali šole, ki niso ali ne znajo pisati in brati, bilo spoštovanja vrednejših, kakor ste sedaj Vi. Pa brez zamere. Če pa peresa, svojega edinega orožja, ne odložite, potem na svidenje pri Kustoci, kjer se je nekdo bojeval, predno se je Vašim staršem o tem sanjalo.

Dobrlavas in Lovanke. (Nekaj značilnega o naših požarnih brambah.) Dne 29. rožnika, na dan sv. Petra in Pavla zvečer, začelo je goreti ob kakih pol desetih v Priblivasi pri p. d. Joštlnu. V bližini je dosti požarnih bramb, v prvi vrsti pridejo v poštev lovanška, dobrolska in ona iz Sinčevasi. A vse tri takoimenovane požarne brambe so smatrale Pribloves takorekoč za nevredno, da bi ji pomagale v tako nevarnem položaju. Nobena teh treh požarnih bramb ni oddaljena od dotične vasi več kakor tričetrt ure, vrhutega bil je tisti dan celo praznik, torej se ne morejo izgovarjati s tem, da niso imeli časa! Prva bi bila prišla lahko na pomoč lovanška, če bi ne bila našim slavnim „fajerberkerjem“ njih visoka modrost drugače narekovala. Poglejmo, kako stoji cela stvar!

Hitro, ko so zagledali ogenj, hoteli so nekateri na pomoč svojim sosedom, izvlekli so brizgalnico iz shrambe ter že tudi nemudoma napregli konja, toda človek obrača in — Koch obrne! Najbolj so branili „šarži“, v prvi vrsti že imenovani kočar p. d. Koch, ki ima menda strašansko velike zasluge (?) za lovanško brizgalnico ter je povrhu še pri odboru „Spritzenleutnant-Stellvertreter“.

Mimogrede bodi omenjeno, da je bil ta možakar, no recimo — zaspan, da se mu je svet sukal pred očmi; menda še mnogo bolj, nego Barigeljcu po svojem krstu za dohtarja. Vpreženi konj pa je navzlic temu že prestavljal svojega rojstva kosti par sto korakov naprej, a ni prišel daleč. Naenkrat stopi predenj — prosim spoštljivo izgovorite njegovo ime — „Millionär-Scharsch“, kateremu so se istotako v glavi kolesca nekoliko prehitro sukala, ter zapove v krasni pravilni nemščini: „Auf mein Befehl — izpreči!“ Tri četrt ure so se pričkali in trgali za konja in med tem so najbrž že pozabili, da v Priblivasi — gori! Končno so morali konja vendarle izpreči, ker so se pametnejši ljudje že naveličali bosti se s takimi „šarži“.

Prva dva „šarža“, Čemer in Komar, prišla sta med tem iz Dobrlevasi in sta šla na „Dobje“, na hrib tik vasi, gledat, ali res gori. Tam gori je bilo tudi več drugih ljudi, ki so vsi zahtevali, naj se odpeljejo z brizgalnico v Priblovas. A „havptmanštelfertreter“ jim je zabrusil v zobe: „Frdamana kanalija, ne pustim je peljati, saj je Pižovnik rekel, da v Priblivasi ne potrebujejo lovanške brizgalnice, ker imajo sami svojo! Naša brizgalnica je samo za Lovanke in za nikogar drugega!“ Da je g. Pižovnik kedaj rekel kaj takega, to si je Čemer seveda samo domišljal v svoji razgreti glavi! S pohvalo je treba omeniti Komarja, ki je rekel odločno: „Jaz pa mislim, če bi gorelo pri našem najhujšem nasprotniku, je vendar naša dolžnost mu pomagati!“ To je bila možata beseda! V Sinčivasi menda pa konja niso mogli dobiti, da bi napregli; toda to je jako slab izgovor, ker imajo malone pri vsaki hiši najmanj enega konja, če ne več. Če so pa na pr. volitve, tedaj je pa konjev in kolesljev na razpolago, da se peljejo celo v črno Priblovas lovit volilce! Najbolj junaško pa so se odrezali slavni „fajerberkarji“ v Dobrlivasi. Preveč so ponižni in niso hoteli pokazati, kako znajo gasiti — s pivom, — vrhutega se je bilo bati, da si po gozdu svojih spoštljivih nosov ne pobijejo, a kot pravi vzrok, da niso šli, so navedli to, da v Priblivasi ni vode, da bi mogli brizgati. No, ta je pa že popolnoma bosa. S tem so se urezali še bolj nego sinški „fajerberkarji“. Pisec teh vrstic bil je sam še tisto noč v Priblivasi in se na svoje lastne oči prepričal, da je bilo vode v izobilju in sicer toliko, da je še eno uro po nastanku požara kar potokoma tekla po vasi.

Taki so torej naši „fajerberi“. Še lansko leto, ko so praznovali dvajsetletnico dobrolske požarne brambe, se je pri „slavnosti“ posebno poudarjalo, kaj pomeni njih geslo „Gott zur Ehr' — dem Nächsten zur Wehr! (Bogu na čast — bližnjemu v pomoč!) in „Einer für alle, alle für einen!“ (Eden za vse, vsi za enega!) Seveda je bil tudi tedaj pravi povod slavnosti le ta, da se je izpraznilo kolikor mogoče veliko sodčkov piva.

Niti v tako resnem slučaju, ko so njih najbližnji sosedi v toliki nevarnosti, niti tedaj naši liberalčki ne morejo zatajiti svojega nemškutarskega mišljenja in v svoji brezobzirnosti mislijo sami pri sebi: Naj le pogori črna Priblavas, saj je ni škoda! K sreči ni bilo vetra in temu se je zahvaliti, da je pogorela samo ena hiša. Ko bi pa le malo kaka sapica potegnila, pa bi se kmalu tudi po sosednih strehah zasvetil rdeči petelin. Kaj nam koristijo takšni „fajerberi“, ki ne znajo pri svojih shodih drugega, nego črez „črne“ zabavljati, na vse pretege hajlati in prazniti sode „vsi za enega, eden za vse!“

Zakaj pa plačuje vsak posestnik pri svoji zavarovalnici proti ognju tudi 2% za požarne brambe? Jih vsaj poznamo, te naše požarne brambovce! Ko bo bral to dr. Barigeljc, zapisal bo posebno Lovančane še enkrat v svoje — črne bukve!

* Za ta članek odgovarja uredništvo le toliko, kolikor določa zakon.

Gospodarske stvari.

Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo.

(Dalje.)

No, če je pa bik tako hudoben in tako norosten, da je navzlic nosnemu obročku uporen in nevaren, potem pa le v mesnico ž njim. Tak prehud bik ni za rejo.

Prostor za bika v hlevu mora biti dovolj prostoren, da se lahko vleže in iztegne, kolikor hoče. Nekateri držé bika v najtemnejšem kotu hleva, kjer se nič ne vidi. To ni dobro za oči; radi teme pa se tudi straši in zategadel večkrat rjove. K jaslim je bika prikleniti na močno in trdno verigo; ako bi bil norosten in preveč hudoben, takrat ga je pa kar z dvema verigama prikleniti.

Bika morate pravilno gleštati in oskrbovati.

Junca morate redno vsak dan s ščetjo (krtačo) po koži osnažiti. Pa nikar ne mislite, da je morda to nepotrebno. Snaženje je prav potrebno, ker snaga ohranjuje zdravje. Večkrat mu je tudi parklje očistiti. V poletnem času ga zraven tega polivajte z vodo, ki pa ne sme biti premrzla; po polivanju pazite, da se ne bi prehladil.

Vi živinorejci mnogo grešite s tem, ker držite bika skoraj zmirom v hlevu priklenjenega. Vi že malo tele, iz katerega hočete izrediti bika, privežete v temen kot na jasli, kjer mora potem prebiti malone celo svoje življenje. Le kadar se pripelje kakšna krava, za tistih par minut pride vun na čist zrak in na svetlo. To ni prav! To ne sme dalje biti! Tako postopanje biku škoduje in sicer mu v prvi vrsti izpodkopava zdravje. Razun tega pa postane tak bik, ki je vedno v hlevu zaprt, norosten in dražljiv, len, premalo iskren in predebel ter pretežek in to zadnje posebno tedaj, če ga pri vsem tem še pretečno krmite.

Bik mora vsak dan vun, na plano, na sveži (frišni) zrak. Telesno gibanje je neobhodno potrebno, da ostane bik zdrav, miren, iskren in za pleme dolgo časa sposoben.

(Konec prihodnjič.)

Kupujte národni kolek!

Vabilo.

Posojilnica v Globasnici, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ima dne 30. julija svoj

izredni občni zbor

v posojilnični pisarni od 10. do 11. ure predpoldnem s sledečim sporedom:

1. Privoljenje oziroma odobrenje neke kupne pogodbe.
2. Sprememba oziroma razširjanje pravil.
3. Prostovoljni predlogi zadružnikov.

Ako bi se ob določeni uri ne zbralo zadostno število udov, sklepa se eno uro pozneje brezpogojno.

K obilni udeležbi uljudno vabi

odbor.

V najem se dá mala kmetija,

ki ima novo zidano hišo, 7 oralov njiv in 6 oralov travnikov. Kje, se izve v Dolinčicah, hiš. štev. 3, pošta Pliberk, ali pa v Celovcu, Jezernikova ulica štev. 8.

Naznanilo.

Na prodaj je p. d. Pušnikovo posestvo v Št. Petru na Vašinjah pri Velikovcu; proda se še skoro nova hiša, mlin in obokan skedenj ter 60 oralov (johov) zemlje — vse za 17.000 kron — sam les je vreden 10.000 kron.

Vsake vrste

podobarska in pozlatarska dela

za cerkve, kapele, samostane itd.

prevzame in fino ter trpežno izdeluje

Janez Golež,

podobar in pozlatar v Celovcu, Šentvidska cesta 12.

Učenec,

zmožen nemškega in slovenskega jezika, se sprejme takoj v trgovini s specerijskim blagom Gabrijela Jesserniga v Celovcu (kosarnske ulice).

Akad. slikar

Peter Marković,

cerkveni slikar in zlatar, priporoča se častiti duhovščini. Izvršuje svoja dela točno in po nizki ceni. Izdeluje tudi **portrete v oljnatih barvah.** Najboljša spričevala od cerkvenih predstojništev iz Koroške, Kranjske, Primorske in iz Bosne. Priporočila od posameznikov iz najrazličnejših krajev. Naslov: Peter Marković, akad. slikar. Rožek, Koroško.

Absolutno zajamčeno pristno mašno vino

priporočal je ljubljanski knezoškofijski ordinarijat vč. duhovščini za nakup pri kmetijskem društvu (zadrugi) v Vipavi zato, ker je pod strogim nadzorstvom župnika-dekana v Vipavi. — Razpošilja se od 56 litrov naprej. Starega vina nimamo več na razpolaganje. Napravili pa smo novega veliko možino izvrstne kvalitete: belo po 40 do 50 kron za 100 litrov, rdeče po 35 kron za 100 litrov **loko kolodvor Postojna.** — Vino je jako milega okusa, ker je napravljeno po novem francoskem načinu. — Večje množine se zaračunijo nekoliko ceneje. — V zalogi so tudi finejša sortirana vina, kakor kraljevina po 60 K, pinela po 55 K, beli burgundec in laški rizling po 60 K ter stara buteljska vina, renski rizling in beli burgundec.

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

Podružnica „CROATIE“ v Trstu.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Kranjske, Štajarske in Koroške.

Proti **gotovemu plačilu** se kupi:

stavbeni les, stoječ, v parcelah ali po meri in enotni ceni;

posekan okrogli les ali **hlodi,** borovi, smrekovi, jelovi ali mecesnovi, v gozdu ali postavljeni v Celovec;

suhe smrekove deske, I. in II. vrste, 20, 25, 30, 40 in 50 mm debele; 4, 5 ali 6 m dolge.

Vprašanja in ponudbe naj se pošiljajo mestnemu tesarskemu mojstru

Lerchbaumer-ju v Celovcu.

Dobri in pridni

hlapci

se takoj sprejmejo na posestvu „Stefanshof“ v Blatu pri Pliberku. Plača 15 do 20 kron, po uporabnosti.

Apno

1. vrste, 100 odstotno, v velikih kosih, se dobiva pri podpisanih na vagone ali vozove, voznine prosto do gradbenega prostora, po najnižjih cenah ob vsakem času.

Ant. Schmauzer, Annabrücke. **Ign. Teyrowsky,** Galicija.

Železniška postaja Grabštanj.

Kovačnica

z lepim delokrogom, v hiši, katere posestnik je kolar, dobre četrt ure od železnice, se dá ugodno v najem. Stanovanje se lahko dobi, oziroma v hiši napravi. Oglasi pod naslovom: Matevž Flaschberger, kolar v Ločah, p. Šmohor.

!Železnina!

Razno orodje, krmilniki, ploče za ognjišča, šine za kolesa, osi, verige, coklje-zavornice, žreblje, cveki iz žice, vijaki, kuhinjska posoda itd. se dobiva za vsako prav primerno ceno v trgovini

Peter Merlin v Celovcu,
pri zlati krogli.

Na prodaj je enonadstropna hiša

v Celovcu z 12 sobami, 2 kuhinjama, veliko kletjo, ki je zelo pripravna za večjo vinsko trgovino, in manjšo kletjo za drugo uporabo. Stavba je lepo izdelana, pripravna za vsako podjetje, posebno pa bi bila pripravna za penzijoniste. Hiša je v sredi mesta. — Vse natančnejše podatke daje **upravništvo lista.**

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak **kmetijski stroj,** naj se obrne naravnost na tovarno

Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse štev. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše **mlatilnice, slamoreznice, gepeljni** in razni drugi **za kmetijstvo potrebni stroj,** ter tudi taki **vodovodi,** ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobo na levi strani.)

Cenike pošilja zastonj.

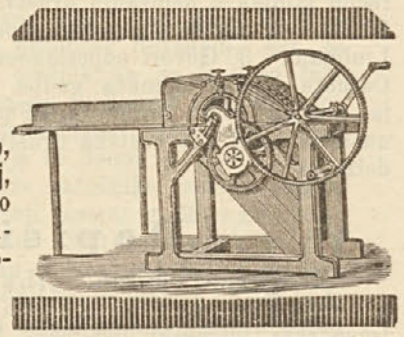

V Celovcu se dobi v lekarni P. Birnbacher.

Natorni brinjevec,

enoliterske steklenice po 2 K 50 vinarjev razpošilja **France Pustotnik,** žganjekuhar in posestnik v Blagovici, pošta Lukovica na Kranjskem.

Vinske in sadne stiskalnice

z dvojnim stiskalom **„Herkules“** za ročno obrat.

Hidravlične stiskalnice

za velik pritisek in velike uspehe.

Mline za sadje in grozdje. Obiralniki.

Povsem **urejene moštarne,** stalne in za prevažanje. **Stiskalnice za pridelovanje sadnih in jagodnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, sadni lupilniki** in **rezalniki. Samodelujoče** patentovane **nosne in vozne brizgalnice** za vinograde, sadje, drevesa, hmelj, grenkuljico **„Syphonia“. Pluge za vinograde** izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši sestavi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne poljedelskih strojev, livarne in parne kovarne.

Dunaj, II./1, Taborstrasse št. 71.

Odlikovani z nad 550 zlatimi, srebrnimi kolajnami itd.

Obširni ceniki zastonj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

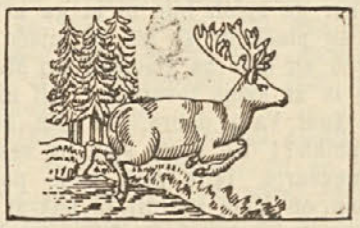

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno.

Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. Dobiva se povsod!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2,000.000.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem, prijoritet, komunalnih obligacij, sreč, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja sreč proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema
v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dné vloge do dné vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Lastnik in izdajatelj **Gregor Einspieler,** župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik **Anton Ekar.** — Tiskarna **družbe sv. Mohorja** v Celovcu.